

J-II-120

242

A
ESİN.E
GEN
1979

TÜRK EDEBİYATI

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

71

136

GENEVE' DE İSLAMİ ARAŞTIRMALAR

Emel ESİN

EYLÜL 1979 ● SAYI 71 ● 15 LİRA

AHMET KABAKLI - NUMAN CEYHAN - ABBAS RAMAZANOĞLU
- EROL GÜNGÖR - EMEL ESİN - ÖNDER GÖRGÜN - VAHAP
KABAHAŞANOĞLU - ERDEM YÜCEL - AHMET TEZCAN - F.
RECEPİL - M. HALİSTİN KUKUL - SERHAT KABAKLI - NECATİ
HARPUTLU - ŞEVKET A. KAYA - ŞERİF AYDEMİR - ÖMER AL-
BAYRAK - NECMETTİN ESİN - ALİ AKMANLAR - A. M. ŞAHİN -
H. OLGUN - M. YAZICI - N. SOYDAL - O. F. BAŞOĞLU -
AHMET CEVAT

ARAŞTIRMA

GENEVE' DE İSLAMİ ARAŞTIRMALAR

YAZAN : EMEL ESİN

Barişçi insanların memleketi İsviçre'de, Geneve şehrinde, 1864' de insaniyetperver bir kaygı ile, Henri Dunant, Kızıl-haç teşkilâtını kurmuştu. Bu suretle, Geneve, milletlerarası muâhedeler ve kongrelerin merkezlerinden biri oldu. Türkiye de, Miralay Dr. Abdullah Beyin teşebbüsü ile, Hilâl-i Ahmer Cemiyeti kurularak, milletlerarası teşkilâta 1868' de girecekti. Beynelmillet-Kızıl-haç komitesinin tertibettiği 1864 toplantısında imzlanan Geneve muâhedeleri ile, harplerde yaralananların himayesi temin edilmişdi. Asrımızda ise, 1929'da Geneve'de toplanan bir konferansda, savaş esirlerine bazı haklar tanındı. Yine Geneve'öce 1949'da imzalanan dört muahede ile, devletler, kara ve deniz muharebelerinde yaralananların, hastalananların, esir edilenlerin, ve harb zamanında tehlikeye maruz kalan halkın da korunmasını taahhüdettiler.

Birinci Dünya Harbi sırasında çekilen acıların tesiri altında, milletler-arası sulh mefkuresi doğdu. Böylece 1920'de teşekkül eden Cemiyet-i Akvâm'ın da merkezi, bitaraf İsviçre'de Geneve oldu. İkinci Dünya Harbi sonunda, 1947'de, Cemiyet-i Akvâm'ın yerini, merkezi New York olan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı aldı. Fakat Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Avrupa'daki merkezi yine Geneve'de kaldı. Milletler-arası sosyal adaletin yayımını destekleyen çalışma teşkilâtı ve dünya sihat meseleleri ile uğraşan teşkilât da Geneve'de merkezlerini bulundurmaktadır. Sadreddin Ağa Han'ın idaresindeki göçmenlerin himâyesi için milletler-arası teşkilâtın da Geneve'de kolları mevcuttur.

Geneve'in insaniyetperver geleneği bu şehrin üniversite muhitlerinde de yaşamaktadır. Göçmen meseleleri meyânında, Filistin göçmenlerinin elim kaderi Geneve'de alaka uyandırmıştır. Halen Geneve Üniversitesinde, "Institut de Hautes Etudes Internationales" (Yüksek Milletler-arası Hukuk Enstitüsü) müdiri, Prof. M. Boisard, hayatının onbeş yılını, Kızıl-haç komitesi Murahası olarak, Arab memleketlerinde geçirmiştir. Filistin göçmenlerine duyduğu alaka sâiki ile İslâma, ve hukukçu olarak, İslam fikhında insan hakları meselesine merak duymuş, arabca öğrenerek, ve araştırmalar yapmıştır. Bu sâhada, muhtelif eserleri mevcuttur. Cezayir'de her yıl toplanan Fikr ul-İslâmi seminerlerinde ~~ve~~ esirlerine insani muamele hususunda, İslâm kanunlarının, bugünkü milletler-arası muâhedelerden daha ileri gittiğini ifâde etmişdi. Son neşr olan kitabı, L'Humanisme de l'Islam (İslâmın insaniyetperverliği) (Paris, 1979), bu sâhadaki ilk ilmi, modern araştırmalardan biri olarak karşılanmıştır. Eserin yedi bölümünün mevzularını kısaca hülâ-

Dr.Emel Esin KÜTÜPHANESİ	
Demirb. no:	00136
Tesni no:	A ESİN, E GEN 1979

ra edelim: 1) Dünya çapında insâni bağların mevcut olduğu bir devirde yaşadığımız ifâde edilmektedir. 2) İslâm, akli ve ruhi muvâzene içinde, Allah'a teslimiyet demektir. 3) "Adem-oğlu" tasavvuru ve insan hakları mefhumunun İslâm ile doğuşu. 4) İslâm "medine" si ve iç-timâi hayâtı. Dünya çapındaki kardeşlik. 5) İslâm'da başka kültürler ile münasebetler. 6) İslâmi mefkurelerin yeniden canlanması. Milliyetçilik ve İslâmiyet. 7) Beynelmillel sulhperver teşkilât içinde İslâmın gösterdiği yol.

Milletler-arası bir merkez olarak Geneve'de İslamiyeti tanıtmak ve çoğalan Müslümanların dini ihtiyaçlarını karşılamak üzere, Suudi Arab Devleti 1978 yılında, bu şehirde bir İslam Kültür Merkezi kurmuş bulunmaktadır. Merkez bir mescid, kütüphane, konferans salonu ve ilk mektebden ibarettir. Yapının mimârları bir Türk olan Bay Osman Gürdoğan ile J.P. Limongelli'dir. Mescid binâsı dış görünüşü ile, Türk câmilerinden ilhâm almış, içi ise Fas ustalarının eseri olarak onların uslubundadır. Hâlen mescid imâmı olan Yahya Basalamah, Geneve Üniversitesinde arabca hocasıdır.

Geneve İslâm Merkezinde Geneve Üniversitesinin, Birleşmiş Milletler Kültür teşkilâtının ve "İslam ile Batı" adı altındaki milletler-arası kültür derneğinin desteği ile, geniş ilgi uyandıran konferanslar verilmektedir. Böylece, İslâm ve Batı medeniyetleri arasında bir dostluk köprüsü tesis edilmiş bulunmaktadır. "İslam ve Batı" (Islam et Occident) adlı beynelmillel kültür derneği Hicretin XV. yüzyılını kutlamak için hazırladığı neşriyatı ve ilk kongresini bu merkezde yapacaktır.

GECEYE

"Haşim" sonsuz bir sevgiyle bağlıydı sana,
Bende ise seni sevmek, aşktır düşmana..

RUH ve MADDE

Görmeyen göz ne ise körde,
Odur, ruhsuz insanda madde..

KARLI GECEDE EREN

Kan toplayan ellerin, yumrukların ayazı,
Kaynadı kar denizi, buhar bastı beyazı...

ŞAIRLER ve ŞİİRLER

Mısralar "Hu!" çekmektir; şükretmektir her beyit,
Şairler ölümlük, şüirler olur şehit..

Hüsamettin OLGUN

ra edelim: 1) Dünya çapında insâni bağların mevcut olduğu bir devirde yaşadığımız ifade edilmektedir. 2) İslâm, akli ve ruhi muvâzene içinde, Allah'a teslimiyet demektir. 3) "Adem-oğlu" tasavvuru ve insan hakları mefhumunun İslâm ile doğuşu. 4) İslâm "medine" si ve içtimâî hayâtı. Dünya çapındaki kardeşlik. 5) İslâm'da başka kültürler ile münasebetler. 6) İslâmi mefkurelerin yeniden canlanması. Milliyetçilik ve İslâmiyet. 7) Beynelmillel sulhperver teşkilât içinde İslâmın gösterdiği yol.

Milletler-arası bir merkez olarak Geneve'de İslamiyeti tanıtmak ve çoğalan Müslümanların dini ihtiyaçlarını karşılamak üzere, Suudi Arab Devleti 1978 yılında, bu şehirde bir İslam Kültür Merkezi kurmuş bulunmaktadır. Merkez bir mescid, kütüphane, konferans salonu ve ilk mektebden ibarettir. Yapının mimârları bir Türk olan Bay Osman Gürdoğan ile J.P. Limongelli'dir. Mescid binâsı dış görünüşü ile, Türk câmilerinden ilhâm almış, içi ise Fas ustalarının eseri olarak onların uslubundadır. Hâlen mescid imâmı olan Yahya Basalamah, Geneve Üniversitesinde arabca hocasıdır.

Geneve İslâm Merkezinde Geneve Üniversitesinin, Birleşmiş Milletler Kültür teşkilâtının ve "İslam ile Batı" adı altındaki milletler-arası kültür derneğinin desteği ile, geniş ilgi uyandıran konferanslar verilmektedir. Böylece, İslâm ve Batı medeniyetleri arasında bir dostluk köprüsü tesis edilmiş bulunmaktadır. "İslam ve Batı" (Islam et Occident) adlı beynelmillel kültür derneği Hicretin XV. yüzyılımı kutlamak için hazırladığı neşriyatı ve ilk kongresini bu merkezde yapacaktır.

GECEYE

"Haşim" sonsuz bir sevgiyle bağlıydı sana,
Bende ise seni sevmek, aşktır düşmana..

RUH ve MADDE

Görmeyen göz ne ise körde,
Odur, ruhsuz insanda madde..

KARLI GECEDE EREN

Kan toplayan ellerin, yumrukların ayazı,
Kaynadı kar denizi, buhar bastı beyazı...

ŞAIRLER ve ŞİRLER

Mısralar "Hu!" çekmektir; şükretmektir her beyit,
Şairler ölürlâkin, şüirler olur şehit..

Hüsamettin OLGUN